

DÉLSOMOGY

Megjelenik Szigetvárott hetenkint egyszer: Vasárnap.

Előfizetési árak:
Egész évre . 8 korona. — Félévre . 4 korona.
Negyedévre . 2 korona 50 fill.
— Egyes példány ára 20 fillér. —

Felelős szerkesztő:
BÁRVÁRTH GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Igmándy-utca 60. szám.
Kéziratot vissza nem adunk.
Nyílt-tér garmond sora 40 fill.

Nemzeti gyásznap. Október 6.

Véres keresztel van megjelölve e nap nemzetünk történetében. A diadalmas önkény fékevesztett örjögésében a magyar nemzet gyásznapijává tette e napot. Az ős-kor barbár harci szelleme támadt fel e napon, mely tömegesen gyilkol le védetelen foglyokat. Irtoztató, hogy mire nem képes a vadállattá visszafajult ember vérezőnben tomboló kedvtelése. E nap a modern kor arczpirulása.

E nap gyilkoltatott le az aradi „tizenhárom.” Szivem összeszorul, agyam szédül, ha e napra gondolok. Tizenhárom képzett, tanult embert kivégezni, gólyóval, kötéllel — s miért?

Csak azért, mert valakinek hatalmában áll azt megtehetni.

Mi volt a büne annak a tizenháromnak? Az, hogy a győztes ellenfél felfogásával ellentétes eszmét mert vallani. Az, hogy ez eszme diadaláért a hadi szerencse kockájára föltette életét, vagyonát, családi boldogságát.

De hisz ugyanezt megtette az el-

lentél is. Ha bűn, úgy büne egyiknek, mint a másiknak; ha erény, erénye egyiknek, mint a másiknak. Hisz az az eszme, melyért sikra szállt az aradi tizenhárom, nem egy örültnek agyréme, hanem egy egész nemzetnek élte-tő eleme volt: a szabadság, az önrendelkezés. És ehhez joga van minden embernek, minden nemzetnek. E jog nem függhet korlátolt emberi észől, gyermekes zsarnoki szeszélytől. E jog a népnek Isten-adta szent joga?

Ki meri azt megtámadni?

És mégis akadt, aki ezt megmerte tenni. A hadi szerencse nem nekünk kedvezett. Elbuktunk. De bukásunk egy halálra sebzett hős bukása volt.

Ami azután következett az vér és gyász. Fátyolt reá, de a legsűrűbb fátyolt; hogy át ne törjön rajta a köny, a vér, mely egy ország, egy nemzet szeméből s szívéből patakzik valahányszor e rémes nap emlékei felujulnak előtte.

De amig magyar szó él a Kárpátok

alján, amig magyar dal száll Duna-Tisza közén, mig magyar nő küld imát az Ur számolyához: Arad Golgotája lesz ami lelkünknek!

Ti dicsők, ti nagyok, ti hős Fél-istenek! Kik a szabadságért bitóhalált haltak! Kiknek vére festé a rab hazaporát! Ti szent tizenhármak! Multunk dicsősége s bizalmat fakasztó jövőnk reménysége! Ti vagytok akikhez imádkozni térünk, minden évforduló október hatodikán, buzgó fohászt küldvén az Egek Urához: áldja meg e hazát, áldja meg e népet, mely annyit szenvedett, mely annyit vérezett a szent szabadságért!

Október hatodika! Vérbe fürdő gyásznapi, a zsarnokhatalom diadal ünnepe, mikor roncsolt testén dicső elődöknek rut orgiát üzött durva tyranizmus. S árvák jajsavába, átkozódásába, belesirt a bilincs a lánc csörömpölése, hol a lelkek kinján ördögileg tombolt s üvöltve vijjogott a kétfejű madár!

Jeanette.

Szeretett . . . Jeanette nem szerette . . .
S ő vérző szívvél távozott.
Vonzották idegen világok,
Más föld, más ég, más csillagok.

Szolgája lett a tudománynak,
Bebolyg lakatlan tájakat,
S merész utjában nem riasztja
Se gyilkos hő, se fenevad.

S itthon már hire jár a hősnek.
Azt sugja kőszá déli szél,
Hogy bátran küzd ezer veszélyvel,
S csupán a tudománynak él . . .

És ezalatt nagy messze délen,
Hol tűznyilakat szór a nap,
Egy férfi ül napsütötte arccal,
Tikkadtan a pálmák alatt.

És mig könnyűin át borongó
Pillantást a távolba vet,
Kezével az izzó fővénybe
Berója e nevet: Jeanette! . . .

Fehér Jenő.

Aki a sirig gyászol.

(Látogatás Damjanich tábornok özvegyénél. Damjanich születésének századik évfordulóján.)

Irta: Gelsei Bíró Zoltán.

Látogatás tettem ezelőtt két éve az aradi vértanuk leghősebb hőse: Damjanich tábornok özvegyénél.

E megsujtott szívü honleány él még a hóhéruralom alatt mártírhalált halt hazafiak özvegyei közül egyedül.

Budapesten Baross-utca 8. számú ház emeletén lakott, kedves, barátságos otthon-

ban. A lakás ajtaján egyszerű névjegy áll, rajt csak ennyi: Damjanich tábornok özvegye.

Beléptem a látogató szobába és az ősz matrona elem jött egy oldalszobából.

Végtelenül el voltam fogulva, amidőn kezét nyújtotta. Némán, hosszan megcsókoltam, azután hebegtem valamit. Olyasmit, hogy nagyon boldognak és szerencsésnek érzem magamat, a sajtó munkásainak, mindnyájunknak forró óhaja, hogy őt mint a nagy idők tiszteltreméltó élő tanuját, az Isten nemzetünknek még soká tartsa meg.

Az ősz urnő helyet kínált és leültünk a zöld szövetü fauteuilre. A tábornokné megjegyezte, hogy ép most jött a ferencrendiek templomában lefolyt rekviemről. Rengegeteg sokan voltak — mondotta — de ő annyira könyezett, hogy összefolyt szemei

Pontos kiszolgálás!

Az összes Őszi és Téli Ujdonságok megérkeztek!
Nagy választék hazai férfikelmékben, különlegességek férfinyakkendők,
Női gallér, szallag derékfűző egyedüli lerakata.
HEISLER FERENCZ és TÁRSA
Uri Női és férfi divat üzletében SZIGETVÁROTT.

Szabott árkai

A hősök elhultak! De a szabadságot nem öli a sirba semmiféle önkény!

A dicső porokból kikelt s feltámadott az Ige, az Eszme s élni fog örökké!

Lelkünk siralmához visszatér az Emlék, koszorút övez a sírok keresztjére, zárandok utat jár a szent Golgotához, hogy erőt merítsen jövőnk küzdelmére!

És ha jön győtrelem s csörgetik a láncot, ne félj én nemzetem, tekints le Aradra! A Szent Tizenhármak emléke, példája, felkorbácsolja a vért is ereidben, feszülnek az izmok szent harc tudatában s dagadnak a keblek hősi vágytól égve, férfi, lesz a gyermek, harcos lesz az asszony — s az a nemzet, melynek Aradi vértanui vannak, nem halhat meg soha, élni fog örökre!

Apró megjegyzések.

Nem csodálkozom, hogy a fővárosban, hol minden emeletes ház: palota, minden utcatorkolat: tér, minden jobban öltözött embert megnagyságnak. Végre is ott mindenkinek életviszonyait nem ismerik, hát kénytelenek a látszat után indulni. De azon már csodálkozom, hogy a legkisebb vidéki fészekben is sokan — urak és asszonyok — nem csak cselédjeiktől, hanem egymástól is elfogadják, viszonzóznak sőt meg is kívánják a nagyságot. Aki ezeknek a „nagyságos“ embereknek egyéniségét, élethivatását, életviszonyait ismeri és szemléli, szájalmas mosolyra fakad valahányszor a nagyságos címet hallja. Mert megmosolyogni való az, hogy a nagyságos ügyvédné férje milyen hadakozást vizsgál, hogy egy pár korona költséggel többet állapítson meg részére a hatóság; hogy a nagyságos doktorné ura térdig sárosan lótt fut betegeihez 1-2 kor. honoráriumért; hogy

a nagyságos hivatalnokné férje kénytelen fizetés javításokért, drágasági pótlékokért mozgolódnia, gyülekezni, mert különben nem tud megélni; mulatságos a nagyságos patikárusné is, akinek az ura bajuszpedrőt árul 4 fillérért, hasonlóképpen a kereskedő nagyságos felesége is, akinek az ura mindenkinek „aláz” szolgája“. Az ilyen életviszonyok egy csöppöt sem nagyszerűek, a nagyságos cím tehát ilyen körülmények közt élő emberekkel szemben használva gúny és nevetség, kinevetetni magunkat pedig nem okvetlenül szükséges.

A derék cselekedeteknek megvan az a rossz oldala, hogy csöndben maradnak és dicséretben vajmi ritkán részesülnek. Nagy megnyugvásunkra lehet azonban, hogy nemcsak a titokban maradt bűnök és rossz cselekedetek halmozódnak össze idők folytán, hanem a titokban maradt jó cselekedetek is. És amíg azok egy napon tenger sok könyvet kamatoznak, emezekből jólét, becsületesség, életöröm, egészség és erő buzog elő azok számára és azok gyermekei számára, akik jót cselekedtek; de sokak sőt mindenki számára is, mert hiszen minden igazi derékség csodálatosan dus termő erővel bír. (K. G. Problémák.)

Valamelyik pécsi újságban egy szigetvári ember kesergett nemrég azon, hogy kevés és rossz a vasuti összeköttetésünk Pécsesél, mert nincs idő színházba járni s más esti szórakozásra. A ki mulatni szeret, az bizonyára egy véleményen lesz a kesergővel, de a ki kénytelen, az élet kegyetlen komolyságával is foglalkozni, az ritkábbá és kényelmetlenebbé szeretné tenni azt a bizonyos vasuti közlekedést. Régismert igazság, hogy a nagy városok a környékükön levő kisebb városok anyagi és szellemi fejlődését hátráltatják, bénítják sőt lehetetlenné is teszik. Pécsnek ezt a hatását nagyon érezzük. Naponként tömegesen megy a vásárló közönség tőlünk oda. Ha az összeköttetés még kényelmesebb volna, bocsukhatnók az üzle-

teket, a műhelyeket, az ügyvédi irodát, az orvosi rendelő szobát s megölnénk minden kereső foglalkozást. Ha mulatni, szórakozni kényünk szerint járhatnánk be Pécsre, mi lenne társas életünk, mely ugyis nagybőteggel. Ki járna el mulatságainkra, összejöveleinkre, ha Pécs szobát és élvezetesebb szórakozásban lehet részes. Nem lehet az a cél senki szemében, hogy Pécs külvárosa legyünk, ami a vele való gyakori érintkezés során bekövetkeznék. Ne arra törekedjünk hát, hogy mentül jobb összeköttetést létesítsünk Pécsesél, hanem hogy a közönséget a helyi ipar, kereskedelem s minden más gazdasági és szellemi érdek pártolására szoktassuk.

gK.

Felhívás t. előfizetőinkhez.

Az évnegyed beköszöntével felhívjuk helybeli és vidéki előfizetőinket, hogy előfizetésük megújításáról, valamint az esetleges hátralekos előfizetési-díj kiegyenlítéséről idejekorán gondoskodni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése késedelmet szenvedjen.

H I R E K.

— **Szobor leleplezések.** A csokonyai Széchenyi és Kossuth szobrok leleplezése, közbe jött akadályok miatt majdnem el lett halasztva. De lapunk zártakor vettük Szalóky Dániel bizottsági elnök levelét, melyben arról értesít bennünket, hogy a szobrok leleplezési ünnepélye *f. hó 14-én*, a már közölt program szerint még is megtartatik.

— **Elhunyt grófnő.** Széchenyi Ferencné grófnő szül. Erdődy Franciska grófnő Somogytárnócán a családi házában életének 62 évében hosszas betegség után meghalt. Az elhunyt a vidéknek áldást osztó jótévője volt. Temetése ma vasárnap lesz.

ebből az egész közönség, nem ismert senkit, csak egy pár öreg honvédet látott. Talán valamikor éppen a férje katonái voltak. Mikor a férjét említette, szemeiből kitörölt egy könyvet.

Azalatt mig beszélt, én ihlettel bámultam a félszázados mély gyászba borult aggnőt.

Hiszen ötvenöt esztendeje viseli a fekete gyászruhát. Ötvenöt esztendeje könyezi azt az irtózatot, amikor férjét, a daliák daliáját, a szerető férjét, egy nemzet dicsőségét hóhérek fojtotta meg.

Most már nagy idő repült el fölötte, lehet mintegy 75—80 éves. De az Isten nagyon megáldotta a nemes urnőt egészséggel. Emlékező tehetsége bámulatos jó, beszéde élénk és folyékony, járása egyenes és biztos.

Nagyon szívesen emlékezett vissza a történelmi multakra.

Damjanich János 1847-ben vette nőül Csernovics Emiliát. A köztük kötött frigy szerelmi házasság volt. Nagyon szerették egymást és Damjanich a leggyöngédebben gondoskodott róla, hogy Emiliáját boldogítsa. Ő kapitány volt a császáriaknál és Temesvárott szolgált.

Az özvegy urnő elbeszélte azt az érdekes összetűzést, mely Haynau tábornok és férje közt folyt le s a mely aztán férjét a honvédséghez juttatta.

— Haynau tábornok — beszélt az özvegy — a temesvári helyőrség tábornoka volt. Férje Damjanich kapitány a tábornok alatt szolgált.

1848-ban április negyedikén történt, hogy Haynau nagyon kifakadt az irodában. Ráütött az asztalra s mérgesen ordította:

— Ezek a disznó kutya magyarok nem férnek a bőrükbe!

Damjanichot, aki nagyon hevesvérű és kuruc magyar érzésű ember volt, nagyon felingerelte ez a kifakadás.

— Bocsánat, tábornok ur, — ugrott fel és állt Haynau elé. — ezt a kifakadást visszautasítom, mert én is magyar vagyok.

A szolgálékü Haynau végtelen dühbe jött erre az erélyes föllépésre. Kikelt képpel egész neki zöndülve ordította a kapitányra:

— Micsoda? Ön még feleselni mer velem? Tehát vegye tudomásul, hogy holnap megy Olaszországba, az ezredhez. Mától át van helyezve.

És a vérszopó generális el is küldte

Damjanich kapitányt Itáliába. Később Mészáros Lázár eszközölte ki, hogy haza jöjjön. Juniusban bizták meg az első zászlóalj megalakításával.

Beszélgetésünk további folyamán Damjanichné rajongással beszélt férjének személyes tulajdonairól. Csodálatos ember volt odahaza, csupa szelidség, csupa jóság. Azt sohasem szerette, ha felesége katonai dolgokról kérdezősködött tőle. Ilyenkor kitért a válasz elől és így szólt:

— Hagyjuk drágám a kaszárnyát.

Elbeszélte azután azt a borzalmas napot, mikor bucsut kellett venni férjétől.

Október hó 5-én jött egy osztrák porkoláb és tudára adta, hogy már mehet a várba elbucszni a férjétől.

Lahnernével sirva mentek az aradi várba. A tábornokok akkor már tudták, hogy reggel kivégzik őket. Az ajtó rácsán kiabáltak egymásnak a folyosó szomszédos ajtajához:

— Bajtársak! Az osztrák hóhér halálra ítél bennünket.

— Holnap kivégeznek — adta tovább Lahner.

A bucsuzás szivszaggató volt. Damja-

— **Papi birtokok parcellázása.** *Vaszary* Kolozs hercegprímás a héten Esztergomban konferenciára hívta össze az összes püspököket. A konferencián melyet e hó közepén Budapesten fognak megtartani, azon nagyfotosságu kérdéstről fognak tanácskozni, miként lehetne több főpapi birtokot parcellázni, hogy ezzel a szegény földműves népen segítsenek. A papi birtokok parcellázásával a kivándorlást akarják megakadályozni, vagy legalább is korlátozni.

— **Honvédönkéntesi iskola Pécsen.** Az idén a rendesnél nagyobb lesz az önkéntesek létszáma s így megint felállítják Pécsen a 82. honvéd gyalog dandár részére az önkéntesi iskolát, amelyben a 19. és a 20. ezred kötelékébe tartozó önkéntesek fognak kiképeztetni. Már be is vonultak az önkéntesek, számszerint negyvenen, akiknek iskola parancsnokává *Létay* Gyula törzstiszjelölt százados lett kinevezve.

— **A tüzoltó bandát feloszlatták.** Mint értesülünk, a helybeli önk. tüzoltó testület parancsnoksága legutóbbi ülésén kimondta, hogy a tüzoltó-zenekart felosztja. (De kár, — hiszen szépen muzsikáltak? — szedőgyerek.)

— **Megugrott tolvaj.** A tolvajok istene nem igen segítette meg *Horváth* Ferencz (paki) drávatamásii uradalmi csikóst, mert a múlt héten egyik este amint *Kiss* Ferencz né padlására felhatolt, hogy lopjon, ekkor a gendarról valahogy lezuhant a hagymatartó rud. Az okozott zajra a pítvarba sietett az özvegy asszony és látta, hogy a létráról paki a csikós ugrik le. Erről nyomban jelentést tett a község bírónak, mit másnap *Horváth* (paki) is megtudott és e fölötti dühében a szegény asszony lakására rohant és életveszélyes fenyegetések között elverte és földhöz vágta a szegény védtelen asszonyt. A megugrasztott verekedő tolvaj fölött a büntető bíróság mond majd ítéletet.

— **Lólópás.** Lókötők jártak *Batta* István merenyei lakos portáján s f. hó 4-ére virradóra két szép lovat 680 korona értékben ellopják. Az eddig ismeretlen gaztettesek után a csendőrség erélyes nyomozást indított.

— **A kántori állásra pályázók.** Lapunk múlt számban közöltük azok névsorát, kik az üresedésben levő szigetvári kántori állásra pályázatukat beadták. Ezeknek száma 12. volt. A már megnevezettek kivül pályáztak még a következők: *Strakovics* Dezső Somogyvár. — *Szajkó* Lajos Pécs. — *Lincz* József Kárász. — *Kovács* István Dráva-Szt.-Márton. — *Szabady* Gyula Babócsa. — *Varga* Pál Szeged. — *Pfeiffer* Jenő Bpest. — *Hiller* Gyula Sztlásló. — *Deckert* Imre Gamás. — *Libásy* Rajmond Mesterszállás. — *Nagy* Sándor Zenta. — *Romhányi* István Kisasszonyfa. — Tehát összesen 24-en. Bizony sok az eszkimó és kevés a foka.

— **Csaló automata.** A héten egy szigetvári hivatalnok Bareson a délviasati pályaudvaron felállított *Stollwerk*-féle automataba 20 fillért dobott, hogy a vele levő kis fiaeskájának ezukorkát vegyen, de az automata nem működött és így járt ez utas mikor visszafelé jött is és még többet. Már pedig ez nem járja, hogy az automata kilopja az ember zsebéből a filléreket, mint valami közönséges csaló tolvaj. Hogyha esetleg nem működik, hát írják ezt rá, hogy a közönség be ne esapodjon, vagy ha üres, hát töltsé meg az az ifiúr, aki a kezelést elvállalta. Az esetet az illetékes körök figyelmébe ajánljuk és jogosan elvárjuk az intézkedést, mert az már mégsem járja, hogy az automata a pénzt elnyeli és nem ad érte semmit.

— **Betiltott szociálista népgyűlés.** Mint értesülünk, a helybeli szociáldemokratáknak ma délután 4 órára a vásártereten, tervezett népgyűlését a főszolgabíró indokolással betiltotta.

— **Milyen időnk lesz októberben?** Meteor legújabb jelentésében azt mondja, hogy a még hátralévő esomópontok hűvös jellegűek és így erősebb szeles változatokat hoznak, ami a csapadék mennyiségére még inkább mérséklőleg fog hatni s október hó időjárását is már bevezetőleg állandóbbá s ha a Napon nagyobb kitörések jönnének elő, akkor még kellemes mellegé is teszik annak első felét. Különben október hónap jellege hűvös lesz.

— **Tífuszos tótok.** Mint lapunknak jelentik, báró *Biedermann* Rezső szentegáti uradalmában dolgozó tót gazdasági munkások közt a hasihagymáz járványos jelleggel fepett föl. Egymásután betegsznek meg s a ragályozás oly komoly jelleget úgy öltött, hogy a legmeszebb menő intézkedéseket kellett megtenni. A betegeket a szigetvári kórházba szállítják s a pusztán lakó tótokat teljesen elszigetelték, hogy a ragály tova ne terjedjen.

— **Kivándorló szociálista vezér.** A Pécsi Napló írja: A nemzetköziség eszméjének egyik vezérharcosa, ki a népgyűléseken is sokszor hangoztatta a világpolgárság ideálját, fog a jövő vasárnap a Fiuméből induló kivándorlási hajón Amerikába utazni, hogy néhány évig ott dolgozzék. Ez az ember *Végh* József kőműves, a pécsi szociáldemokraták szervezetének vezetője és talentumos szónoka, a „Munkás” volt szerkesztője, kit nálunk Szigetváron is jól ismernek a népgyűlésekről. A kivándorló vezérrel bizony sokat veszítenek a szociálisták.

— **A szökött katona.** Bizony elég gyakori az eset, hogy a szegény ujonez felebbvalóinak tulszigoru bánásmódja miatt elkecsereedik és bujában bánatában neki megy a nagyvilágnak és ott hagyja a katonai gyöngyéletet. Az igaz, hogy sokan ha meg is bánták a szökést nem mernek visszatérni, mert félnek a szigoru büntetéstől. De viszont vannak olyanok is, kik nem akarnak szegény legények, bujdosok lenni, hanem önként jelentkeznek. Így tett *Varga* József 69-ik gyalogezredbeli ujonez is ki f. hó 2-án ezredétől Pécsről állítólag *Kovács* György nevű káplár rossz bánásmódja miatt megszökött és Szigetvár felé vette útját, mignem késő este a molványi határba ért, hol a mezőört arra kérte, hogy vezesse őt a legközelebbi csendőrszre. A csősz a gy.-melléki őrsre vezette a szegény dezertort, ki szökését megbánta és önként jelentkezett, mire a csendőrök visszakísérték Pécsre az ezredhez.

— **Drágább a marhasó.** A hivatalos lap pénzügyminiszteri rendeletet közöl, amely szerint további intézkedésig a marhasó métermázsája egy korona hatvan fillérrel megrágult.

nich azonban igyekezett erős lenni. Így szólt *Damjanich*, — beszélte az özvegy:

— Az osztrák kivégez bennünket ártatlanul. De légy erős, kedves *Emiliám*. Valami kis reményünk van az amnesztiára. De nagyon kevés, — mondta kis vártatva csüggedten. A nemeslelkű hős, még a nejeinek sem birt hazudni.

Damjanich azután óva intette nejét, hogy ki ne mozduljon még az utcára sem. Borzasztó gonosz dolgokra képesek ezek a lelketlen hóhérok. Különösen panaszkodott *Hoviger*re, az aradi vár parancsnokára, aki kegyetlenül bánt a foglyokkal.

— De aztán meg is mutatta neki Isten az újját — mondá az özvegy. — A kivégzés után azon az emeleti folyosón, ahol *Hoviger*, a hóhér tartózkodott, egy iszonyu robbanás történt melynek következtében az egész folyosó alázuhan.

Hoviger a nagy zajra kilépett szobájából a folyosóra, de az üres levegőbe lépett s alá zuhan a mélybe. Akkor mindenki Isten újját látta a magyar foglyok kinzójának tragikus halálába.

Elmondta azután az özvegy azt a rettenetes napot, mikor összezuzott szívvvel, fuldokolva zokogta át a borzalmas október hatodikát.

A szegény vértanuk estig lógtak az akasztófán. Este levette őket a hóhér. A pribékek megfosztották őket ruháiktól, még a véres ingeket sem hagyták a kivégzetteknek, úgy ásták el őket ruhátlanul.

Volt neki egy dús gazdag rokona, *Csernovics* Péter, egy időben temesi gróf és főispán, az vétette meg *Damjanich* és *Lahner* holttestét ötszáz aranyért. Ott az akasztófa alatt gseftelt a nemzet vértanuinak szent hamvaival az undok osztrák hóhér.

(Borzasztó idők voltak! *Desseffy* hulláját csak ládában engedték elvinni. A hóhér ötszáz aranyat kapott a hulláért. A hős holttestét azután, mivel nem fért a ládába, — föl kellett darabolni, — úgy vinni el!)

*Damjanich*né azóta nem szűnt meg sirni és gyászolni.

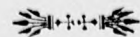
Mondott még valamit amit szükségesnek tartok idejegyezni.

A nemzetől nagy, hogy úgy mondjam

s látszott, mint keresi az enyhébb kifejezéseket, — nagy részvétlenség, hogy ezeket a hősokeket nem temeti el valami közös pantheonban. Bizony össze kellene szedni valamennyit, hogy egy közös sirban nyugodjanak. . . .

— Igaza van méltóságos asszonyom — feleltem. — Bizony megérdemelnének egy pantheont a nemzettől. Deák Ferenczet mauzoleumba helyezte a nemzet érdemeiért, pedig amit ő végzett, az ezeknek a hősokének a véréből fakadt. Ha a szabadságharc hősei vértanui halált nem halnak a nemzeti ügyért, Deák Ferenc sohasem csinál kiegyezést. Tehát ők tisztesen megérdemelnék a nemzet pantheonját.

Fölálltam! megcsókoltam azt az áldott nemes kezét, mely egy nemzeti vértanu hitvesi gyűrűjét viseli ujjain s nehéz sóhajjal hagytam el a házat, ahol félszázados vigasztalhatatlan gyász ül szíven a dicső *Damjanich* bánatban megöszült özvegyének.

— **Kereskedelmi és iparbiróság.** A kereskedelmi minisztériumban új törvényjavaslatot dolgoztak ki, mely a német Kaufmannsgerichte mintájára — az érdekképviselőten alapuló paritás alapján, egyrészt a munkaadókból, másrészt a munkásokból és kereskedelmi alkalmazottakból szervezve, döntik el a munkaadó és alkalmazottak közötti vitás kérdéseket. A törvényjavaslat valószínűleg már a jövő hónapban ankét elé kerül.

— **Elégett kislány.** Egy valóban szomorú és szívetrázó tragédiáról ad hírt tudósítónk. Az eset ez: A tengeren tundra, messze Amerikába vándorolt *Lereh* János tótkereszturi lakos, de hátrahagyta a községben nejét három neveletlen apró gyermekével. A szegény asszony napszámmal kereste kenyerét és *Denk* Ferencz földjén volt most is burgonyát kiszedni. Miután senkije sem volt kire gyermekeit rábízhatta volna, ennél fogva kénytelen volt a 6 éves Jancsit, a 4 éves Erzsit és az 1 éves kis Ferenczet magával vinni a mezőre. Dermesztő, hideg szeles idő volt azon a napon. A gyermekek fáztak. A szegény asszony tüzet rakott s míg ő dolgozott, addig az apróságok a tűz körül kuporogtak a 6 éves Jancsi gondozása mellett. Egész nap nem volt semmi baj. Estefelé azonban egy erősebb szélroham egy égő paraszat fújt a kis Erzsike lenge vékony ruhájára, mitől az tüzet fogott és csak későn vette észre. A gyermek rémes sikoltására a távolban dolgozó anya amint oda pillantott, borzasztó látvány tárult szeméi elé, mert mindegy eleven fátyla égett szegény gyermeke. Haját tépve, sikoltozva rohant oda, de már késő volt, mert mire odaért, már nem tudta megmenteni ártatlan kis gyermekét, mert az összeégve, halva rogyott a földre.

— **Vizszautasított helypénzszedési tarifa** A képviselőtestület által a múlt évben megállapított helypénzszedési tarifát a kereskedelmi miniszter újból visszaküldte, mert a székéről történő árusítás után és az üres kocsi után a díjtételt magasnak tartja. A képviselőtestület legközelebbi gyűlésen foglalkozik ez ügygyel.

— **Megváltoztatott menetrend.** A Pécs—barosi vasút menetrendjében f. hó 1-étől némi változás állott be. Ezt a változást lapunk más helyén közöljük. A mai számban nem közölt vonatjáratok a régiéknél maradnak.

— **A honvéd lovak.** Számátalan esetben történt meg, hogy egyes kisczardák, kik honvédlovakat kértek használatra, a lovakat hosszabb-rövidebb időre albérletbe adták s ezen bérleti szerződést még a községi előjáróság is szankcionálta. Ez tudomásra jutott a honvédelmi miniszternek is, ki már leiratban hívta fel a törvényhatóságokat, hogy a honvédlovakkal elkövetett ily visszaéléseknek ne nyujtsanak segédkezet, sőt ellenkezőleg gátolja meg ezt a visszaélést.

— **A víz, mint a gyomor- és bélbetegségek övő szerepe.** Mindenki tudja, hogy a Karlsbadban és Marienbadban gyógyulást kereső gyomorbeteg legnagyobb kontingensét magyarok alkotják. Ennek oka pedig az, hogy a magyar honyha igen izletes, de meglehetősen nehezen emészthető táplálékokkal látja el fogyasztóit, továbbá az, hogy a magyar ember az étkezés után boritalhoz van szokva. A bor pedig a zsíros ételek emésztését gátolja. A táplálkozásnak ezen betegségekre vezető hátrányait az ivóvíz van hivatva kiközösíteni. Erre azonban a víznek tisztának, jónak és olyannak kell lennie, hogy a táplálékot az emésztéshez kellően előkészítse. Közismert dolog, hogy e czélra a *mo-hai Agnes-forrás* a legelső sorban felel meg, mert nemcsak kitűnő oldószere a tápanyagoknak, hanem alkalikus víz lévén, tiszta is, a gyomrot az emésztő nedvek elválasztására alkalmasan izgatja s kellemes ízű borital. *Háztartások nagy üvegekben a mo-hai AGNES-víz* különösen olcsón szereshetik be-

CSARNOK.

Őszi virágzás.

(Eredeti verses tárcza).

— **Irtó: Molnár Gyula.** —

Adorján egy kissé már agglegény volt —
Sűrű hajából már ezüst-szilánk
Világlott ki itt-ott, — mint éjsötétben
Egy pisla csillag tévete sugára,
De ez csak annál érdekeseb vala.
Szeme azért ifjui tűzben égett,
S természetében megnyilatkozott
A férfias erősség — s az a tény,
Hogy végre ama kornak küszöbére
Lépett, mely többé nem a szenvedély
S az indulat sugallatának él,
Hanem a jól átgondolt élvezetnek,
Egyszóval harminczötbe, jár a hősünk
Megkezdte a tizenkettőbe, már,
Midőn Linát imádtá messziről,
S a reménytelen szerelem könnyeit
Ontotta gyermek-párnái között.
Tizenhatban Adélt szerette hiven
Ábrándosan — s vizsontszeretteté.
Husz volt, mikor szerelmet esküdött
Rózának, a ki hitt neki, a mig
Férjhez nem ment, akkor nagy bánatában
Asszonyt kezdet szeretni a fiu,
S huszonöt évig konsequens maradt.
Onnantól, fogva már gourmand leve.
S szeretett váltakozva szépet és
Nem szépet is, ha úgy akarta a
Véletlen, mert az játszott legnagyobb
Szerepet szív-viszonyában és
Szerelmi utjain. Öt év után
Megenve mindent: házasságra gondolt,
Reszketve attól, hogy már vén gyerek,
S a férji tisztet rosszul tölti be . . .
Sokszor kevés híján ott tartá már,
Hogy bele is harap, de ideje
Korán hátrált meg és boldog vala
Hogy menekült a bajtul, — miglen újra
Meggýült a vágy szívében s ostoba
Kísérletekre ragadá szívé.
De ez csak egy-két évig tartá így
Aztán letett a vakmerő s gonosz
Eszméről és e naptól fogva hosszú,
S nyugalmas volt az álma.

Mint az erő s egészség duzzadó
Prototyp exemplárja éli le
A vendéglői élet napjait.

Bálban vagyunk. Fényárban uszik a
Diszes terem, — hullámkzik benn a sok
Bájós nőarcz — frakkos kíséretével
Adorján a teremnek közepén
Ácsorog s unottan bámul a tömegbe.
Egyszer csak megvillan szemfénye és
Arezán föllobbanásnak pirja támad,
Tekintete reá tapad merően
Egy gyermek-lányka karesu termetére,
S a merre jár kel, követi hiven
Mutass be e leánykának! sugja aztán
Valamelyik flaneurnak s oda vonja
A kicsikehez, a ki kék szemével
Bámulva látja, hogy a bácsi, — ki
Oly sokszor észre sem véve, midőn
Melléte elhaladt, most egyre hajlong
És váltig szórja a szép lökököt,
Nem tágtván mellőle egy tapodtat.
Nem több tizenöt-nél a kicsike,
Tán balba se való még, de mamája

Türelmetlen volt várni s ime! mily
Hódítást tesz a meglett férfi-szívből
Adorján udvaról egész hevével
A fölébredő férfi szívnek és
Fölségesen mulat, hogy eltalálta
Bágyadt lelkének frissítő szerét
Mitől meg-ujra éled. Reggelig
Elforgatá a kicsike fejét,
Maga meg mámorosan a gyönyör
Szokatlan nemétől ballag haza.
A kicsike felőle álmodik.
A kicsike szerelmes lett belé.
Bizonyosan szereti. Ó hogy is ne?
Hisz ő is azt hitette el magáról.
S ágyában fekve — édes álmódásban
Idézi vissza emlékébe a
Bübájos képeket a táncz teremből;
A miglen el nem üzi Morpheus
A szép látványt s uralmát átveszi
A mindent megtagadó üres álom.

S mikor másnap fölébred — jó sokára,
A reggeli teendők rendje közt
Eszébe jut a tegnapi kaland.
Egy pillanatra mintha valami
Röstelkedés vonulna át szívében.
Belétemetkezik a hírlapokba,
S azon felül füstfeleget lehel
Maga köré s így üzi el sietve
Az ostoba ábrándokat magától. . . .

Közgazdaság.

□ A szüret.

Bizony sajnós nagyon is keserves az ideoi szüret. Mint már megírtuk; vannak szőlők kis és nagy kiterjedésű telepek, hogy a munka árát sem hozza meg, vannak szőlőhegyek, hol 10—12 hektoliter várnak egy holdon s csak ritka helyen 20-at! Ez a régi világhoz képest valóságos nyomorúság. Ezeket a régi jó napokat tönkre tette a szőlőveszedelem, mely 15—20 évvel ezelőtt Somogyban megkezdődött.

Ezt a nagy filokszerá veszedelmet is letiportuk; kizsenvedtük. Végtelen költséggel reconstruáltuk szőlőinket. Új föld! új szőlőveszők még Amerikából is; új iskola és kezelés; drága kölesönök a polgárság részére, melyet soha sem tud kiheverni, sőt szőlője is belesir!

Midőn már meg voltak ujtva a szőlők óriás küzdelem, költekezés, adóssággal; alig szüneteltünk nyole—tiz évig; újra megjöttek e veszedelmek is és pedig csoprostul! A filokszerá maig is meg van s tán meg is marad, mig szőlőt talál; jött a lisztharmat, óidium, zöld penész, kendermagbogár, rothadás s még a jó Isten tudja lányféle esuda betegség, féreg, atom, láthatatlan—semmi, de mégis betegség és védekezésre utaló veszedelem!

Ma már ismét annyi a beültetett szőlőterület, mint volt régen, mert hisz a sok pusztító féregből azelőtt egyet sem ismerünk; jött mind az új vesszők, ültetés és időviszonyokkal! Azelőtt igazán sok örömet adott a szőlő; ma szerencsétlen legtöbbje a szőlőgazdáknak, mert felvenni a védelmet a jégverés, a sok irtó féreg és csapások ellen, majd lehetetlenség! Aztán meg a drága munkabér! a sok sztrájk, irtószerekre a kiadás — egészen felemészti a jövedelmet.

És végre is: megnyugvás még akkor sem volna, ha csakugyan a csapásoktól menten, bő szüretje lenne a termelőnek; mert mikor már a hordóban van a bor eladásra készen, senkinek sem kell, vagy olyan árért kéri, hogy magának a termelőnek többé van.

S nem sokára itt is oda jutunk, hogy a gazdaközönség elesik egyik termelő ágtól, melyből kiadását fedezte eddig, a bortermelőstől.

NYILT-TÉR.

Ezen rovat alatt közltekért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Válasz Tóth István urnak.

A „Délsomogy“ 38-ik számában egy *várutezai lakos* által a köztéren és közügy-érdekében teljesített működésomért megtámadtattam.

Minhogy halvány sejtelmem sem volt arról, ki részéről ért e támadás, ezen beköszöntőre, mint önérzetes ember, oly hangon válaszoltam, a milyen a támadás volt.

Mignem a Délsomogy 40-ik számában „az utcai kirohanást“ rendező ur bemutatkozik s hosszú lére felelőszve indokolni akarja cselekedetét.

E cikkére válaszom csak az, hogy ha tudtam volna, hogy a 38-ik számban közlött „utcai kirohanás“ szerzője *Tóth István* ur, úgy arra nem is válaszoltam volna, — mert az, ki magát komolyan venni nem szokta, az eljátszotta a jogot ahhoz, hogy őt mások komolyan vegyék.

Ez az oka annak, hogy Aesopusból idézeteire, reá különösen találó ugyan onnét vett idézetek, nem felelek.

Hanem csak annyit jegyzek meg, hogy mint szívvel lélekkel Szigetvárhoz nőtt ember, örülni fogok, ha végre valahára tevékenységét igazán és önzetlenül a közügynek is szenteli, és ott küzd velem a község felvirágozásáért, akár találkozik nézetünk, akár nem. Csak ne személyeskedjék és ne bántsa a vele egy nézetlen nem levők tisztességét.

Duchon Ödön.

Gondolatok.

Az ember annyiszor tud szeretni, ahány-szor feledni tud.

Ha a fiadat tudósna akarod nevelni, szoktasd le a kérdezősködéstről.

A ki fukar a borral, megtakarítja a vendégeket.

A szerenese keresése az élet legnagyobb problémája.

Hétszer mérés s csak nyolczadszorra vásárolj.

Finom liszt szitában, ujság nő szivben sohse marad meg.

Istent imádd, de az ördögöt se bosszantsd.

A tüzhelytől a küszöbbig — ez a nő utja.

A ki olyan könyvet akar olvasni, amely teljesen tessen neki, írjon egyet.

Menetrend változás a Pécs- barcsi vasutvonalon.

— Október hó 1-től. —

(5004). Személy v. Pécsről-barcs felé

Pécsről	Indul.	6 ²²	este
B.-Sz.-Lőrincz	érk.	7 ⁰⁰	
Szigetvárra	„	7 ⁴¹	ind. 7 ⁴⁰
N.-Dobsza	„	8 ⁰³	
Darány	„	8 ¹⁴	
Belesa pusza	„	8 ³²	
Barcsra	„	8 ³⁹	

(5005). személy v. Barcsról-Pécs felé

Barcsról	ind.	6 ⁰⁵	este
Belesa pusza	érk.	6 ¹²	
Darány	„	6 ²⁹	
Szigetvárra	„	6 ⁵⁴	ind. 6 ⁵³
B.-Szt.-Lőrincz	„	7 ¹⁵	
Pécsre	érk.	7 ⁴⁹	

(5014). vegyes v. Pécsről-barcs felé

Iécsről	ind.	7 ³²	reggel
Szt.-Lőrincz	érk.	8 ¹⁵	ind. 8 ¹³
Szigetvár	„	9 ¹³	„ 9 ²³
Darány	„	9 ⁵⁸	„ 10 ⁰¹
Belesa	„	10 ²²	
Barcsra	„	10 ³⁰	

Gabona-piacz.

Fuchs A. Fia gabona keresk. jelentése szerint

Árak 50 kilogramonként értendők,

Szigetvár, 1906. október 5-én.

Buza	uj	—	K.	6	50	6	70
Rozs	„	—	5	50	5	60	
Árpa	„	—	5	40	6	—	
Zab	„	—	6	20	6	40	
Tengeri csöves	uj	6	—	—	—	—	
Bab	—	10	—	—	—	—	

Kiadja a szerkesztőség.

Bucsuzás.

Szigetvárról való eltávozásom alkalmával, miután az idő rövidsége miatt tisztelt vevőim és ismerőseimtől személyesen el nem bucsuzhattam — ez uton mondom nekik szívélyes *Isten-hozzádot.*

Szigetvár, 1906. okt. 7.

Kardos Armin
szabász.

Hangverseny.

A Kaszter féle („Arany golyó“) vendéglőben

ma vasárnap és ezentul minden vasárnap este.

OLÁH MISKA jól szervezett zenekara

hangversenyt rendez.

A zeneestélyekre a t. hölgy közönség is tisztelettel meghívatik.

Hirdetmény.

Az üzlettől való visszavonulás miatt teljes berendezéssel együtt

több évre

bérbe adó

Szigetváron a Zrínyi-téren lévő

„Korona szálloda“

Szigetvár legélénkebb főutcájában a város kellő közepén lévő leg-régibb idő óta fennálló szálloda.

Az egész környékről kocsival jövő vendégek beszállója; van **kávéháza, étterme, fedett nyári helyisége acetylen gázvilágítással** berendezve. Az emeleten **táncsterem és 7 vendégszoba** áll rendelkezésre. Az istálló 30 lovat fogad be. Kocsiszin és egyéb mellék-helyiségek is vannak. A vendéglős részére 3 szobás lakás, nagy konyha és éléskamara.

Értekezni lehet:

Szigetváron Beck Dániel
tulajdonosnál „Korona szálloda.“

Nemesített gyümölcsfák.

A legjobb fajokban: **alma, körte, Ringló, Cseresznye, Spanyolmogy, Kajszin** gyökérdus erőteljes szép példányok darabja 60—80 fillér.

Továbbá erőteljes **gömb** (paraplé) **akáczfák** három éves oltvány 1 drb. 2 kor.

Kert és udvar díszítéshez nélkülözhetetlen **tarkalevelű jávor** (Acer Negundo fól. variegatis) 1 drb. 60—80 fil.

Ajánlhatom még a következőket: jól kifejtett **futórózsáimat** u. m. **Chrimson, Ramlet, Vörös** és egy faj **világos-sárgavirágú** rendkívüli dús növésű. Ültethető összel és tavasszal ára darabonként 2—3 korona.

Különféle szép **diszcserjék** 60 és 80 fillér.

Mindszentekre

nagymennyiségű

élő és mű koszorúk 1 kortól 20 korig.

Valamint az újabb divatu

sir-csokrok 3 kortól 10 korig.

Rendelésnél készíttek bármikor élővirágból **Csokrok**at és **Koszoruk**at a legjobb ízléssel.

Preperált **pálmák szoba** és **szalondíszek**

Kaphatók:

GYENIS LAJOS

műkertésznél

Szigetvár Hosszu-utca 573 sz.

Mit igyunk? hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvószert. Elsősorban az I-sőrendű természetes szénsavas

natrontartalmu ásványvizet a **MOHAI**

ÁGNES-

FORRÁS-t, mely ideges gyomorhaj, légső-, tüdő-, gyomorees bélihurut, csontlágulás, vesese- és hólyagbántalmak eseteiben 26 év óta kitűnő eredménnyel használtatik és ragályos betegségektől, mint typhus, cholera megkíméltettek azok, akik közönséges ivóvíz helyett a bacteriummentes mohai ÁGNES-forrás vízzel éltek.

Számos orvosi szaktekintély által ajánlva. Elismerő nyilatkozatok a forrás leírásának ismertető füzetében olvashatók. Háztartások számára másféltérsenél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű, mesterségesen szénsavval telített viznél, sőt a szódaviznél is olcsóbb, hogy az ÁGNES-forrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse és hogy bárki által olcsón beszerezhető legyen, már a vidéki nagyobb városokban is lerakatok szerveztettek, ugyanott a forrás leírásának ismertető füzetét ingyen kapható. A forrás kezelőség. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben. Kedvelt borvíz!

Értesítés!

Az összes

őszi és téli ujdonságok

nagy választékban
raktárra érkeztek.

Deutsch Dávid Fia

divatáruházában

SZIGETVÁROTT.

Alma-eladás.

kézzel szedett
különbéle kiváló faju
alma eladó.

I. oszt. métermázsája 32 kor.
II oszt. „ „ 28 korona.

Tudakozódní lehet :

Nagy Károly

kasznár urnál

Szigetváron Kanizsai-ut 89-szám.

Üzlet-megnyitás.

Van szerencsém a t. közönség
tudomására adni, hogy Szigetváron a
vasuti utcában a mai kor igényeinek
megfelelő

borbély és fodrász
üzletet
rendeztem be.

Hazánk nagyobb városaiban, ugy-
szintén a külföldön szerzett tapaszta-
lataim folytán, bátorkodom a nagyér-
demű közönség szíves pártfogását kérni.

Tisztelettel

Udvarý Ferencz
borbély és fodrász.

52 év óta fennálló
czukrásüzletemet,
házzal együtt eladom.

Bővebb felvilágosítással szolgál :

Vörös Vince
czukrász Szigetvár.

Makulatura-papíros
ölesón eladó.

Czim : a kiadóban.

Pályázati hirdetmény.

A „szigetvári olvasó-egylet“-ben 1907 évi
január hó 1-ével megüresedő csaplárosi állásra
pályázatot hirdetünk.

Feltételek az elnökségnél megtekinthetők.

Felhívjuk a pályázókat, hogy f. év november
hó 15-ig pályázatukat az Olvasó-egylet elnökségé-
hez adják be.

Szigetvár. 1906. október 7.

A választmány.

Hirdessünk

a „Délsomogy“-ban!

A ki valamit venni,

A ki valamit eladni akar.

A kinek kiadó lakása van.

A ki valamit bérbe óhajt venni.

A kinek személyzetre van szüksége.

A ki állást vagy alkalmazást keres.

Az hirdesen a „Délsomogy“-ban

mert ez által leghamarabb czélt ér.

Különösen felhívjuk kereskedőink és iparosaink figyelmét lapunk
hirdetési rovatára.

Hirdetéseket jutányos árért vesz fel a kiadóhivatal.